

กระบวนการเตรียมความพร้อมและการสนับสนุนของเครือข่ายในการประกอบอาชีพของเด็ก
และเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม กรณีศึกษาศูนย์ฝึกและอบรม
เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

The process of preparation and support of the network for the careers of
children and youth in the justice system: Ban Pranee
Juvenile Vocational Training Center for Girls

ศิรินทร์รัตน์ กาญจนกฤษร¹ ธัญญาภรณ์ จันทระเวช²

Sirinrat Kanchanakunjar, Thanyaporn Chantaravech

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
หญิงบ้านปรานี 2) กระบวนการเตรียมความพร้อม และ 3) การสนับสนุนของเครือข่ายในการส่งเสริมการมีงาน
ทำให้แก่เด็กและเยาวชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสารและการ
เก็บข้อมูลภาคสนามจากศูนย์ฝึกฯ บ้านปรานี แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวน 23 คน คือ กลุ่มผู้ทำ
หน้าที่ในระดับปฏิบัติการตรง กลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้ทำหน้าที่สนับสนุน และกลุ่มผู้แทนเครือข่ายภาคเอกชน
ที่รับเด็กและเยาวชนเข้าทำงาน ผลการศึกษา พบว่า ศูนย์ฝึกฯ บ้านปรานี มีการส่งเสริมให้เด็กมีงานทำที่
เด่นชัดออกเป็น 2 กระบวนงาน คือ การทำงานเป็นคณะกรรมการนักวิชาชีพและสหวิชาชีพ โดยจัดทำแนวทาง
ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้เหมาะสม มีกระบวนการเตรียมให้เด็กและเยาวชน
มีความพร้อมกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคม ทั้งด้านกาย ใจ สังคม และวิชาชีพที่หลากหลาย พร้อมทั้งเน้นเรื่อง
การมีส่วนร่วมของครอบครัว นักสังคมสงเคราะห์มีบทบาทสร้างการสนับสนุนทางสังคมให้เกิดขึ้นแก่เด็กและ
เยาวชน ทั้งการจัดการรายกรณีและการประสานงานส่งต่อเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนเครือข่าย
ภาคเอกชนให้การสนับสนุนทางสังคมแก่เด็กและเยาวชนทั้งด้านการฝึกงาน การทำงาน การปรับตัว การ
ดำรงชีวิต ข้อเสนอจากการวิจัย พบว่า ทั้งกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรงและกลุ่มผู้สนับสนุนมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อ
กระบวนการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนโดยการให้ทดลองใช้ชีวิตในสังคมภายนอกกว่าเป็นประโยชน์เชิง
รูปธรรม รวมทั้ง ช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถปรับทิศทางดูแลที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริงได้

คำสำคัญ (Keywords) : กระบวนการเตรียมความพร้อม; การสนับสนุนของเครือข่าย;

การส่งเสริมการมีงานทำของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

Received: 2022-02-10 Revised: 2022-02-19 Accepted: 2022-02-21

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Assistant professor, Faculty of
Social Administration, Thammasat University. E-mail: poontu@gmail.com

² อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Lecturer, Faculty of Social
Administration, Thammasat University. E-mail: thanyachantu@gmail.com

Abstract

The purpose of this research is to study the operations of Ban Pranee Juvenile Vocational Training Center in respect of career promotion for the juveniles, preparation process for them, and employment opportunities offered by the private sector. This study is qualitative, document-based, and reliant on field visits for data collection, specifically, to Ban Pranee Juvenile Vocational Training Center. Twenty three samples were divided into three groups: direct operators, support workers, and representatives from the private sectors offering career opportunities to children and youths. It was found that the Center had obviously supported the juveniles to acquire a career with two procedure divisions: a committee of professionals and multidisciplinary expertises; and a career plan at the orientation stage providing a process of treatment and rehabilitation in the juveniles. There was a process to prepare them physically, mentally, and socially for returning to their families and societies, with a diverse range of vocational trainings, while the family participation was also focused. Social workers played a role in encouraging social support, both in terms of case-based management and coordination for effective children and youth referrals. At the same time, the private sectors provided the juveniles with social supports in forms of internship, work, adaptation, and living. The research revealed that the main obstacle was the curriculum, inconsistent with the labor market. Therefore, there should be a study conducted on the labor market trends, including the aptitude of the juveniles in order to adjust the format of vocational training. Direct operators and support workers were positive about the juvenile preparation process: considering the trial living in the real society as tangible benefits, enabling them to truly adjust the care direction for its suitability.

Keywords: The process of Preparation; Support of Network;
Career Promotion for the Juvenile Delinquent

บทนำ (Introduction)

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยในปัจจุบันมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดและหลักสากลต่างๆ ที่ประเทศอื่นทั่วโลกยอมรับและปฏิบัติเช่นเดียวกัน สำหรับประเทศไทยได้มีการนำแนวคิดและหลักการมาประยุกต์ใช้และปฏิบัติงานเรื่อยมา สิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ กระบวนการแก้ไข บำบัด และฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ถือเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม การแก้ไข บำบัด และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมนั้น จำเป็นต้องให้การศึกษาสายสามัญและการฝึกอาชีพควบคู่กันไป พร้อมทั้งหาเครือข่ายในสถานประกอบการ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีอาชีพ สามารถหารายได้เพื่อดำรงชีวิตและกลับคืนสู่สังคมได้ต่อไป

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี เป็นศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงแห่งเดียวจาก 21 แห่งในประเทศไทย มีหน้าที่บำบัด แก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำพิพากษาให้ฝึกอบรม นับแต่ปี พ.ศ. 2552 กรมพินิจฯ ได้มี

กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยซึ่งมีคู่มือและแนวทางการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ของกรมพินิจฯ เรื่องการบำบัด แก่ไข พ้นฟู ให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงยุติธรรมได้มี โครงการคืนคนดีสู่สังคม ที่สนับสนุนการจ้างงาน สร้างอาชีพ โดยการจ้างงานผู้พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่ ฝึกอบรมครบตามคำสั่งศาล เพื่อให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่และปรับตัวเข้าสู่สังคมโดยกรมคุมประพฤติ เป็นผู้ดูแลงบประมาณ ซึ่งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีได้เข้าร่วมโครงการโดยจ้างงาน เยาวชนกลุ่มเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและกลุ่มปล่อยตัวแล้วทำงานกับศูนย์ฝึกและอบรมภายใต้โครงการ ไทยเข้มแข็งคืนคนดีสู่สังคม ในหลายปีงบประมาณช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถประกอบครองชีวิตตนเอง ได้อย่างมั่นคงหลังจากต้องอยู่ในสถานควบคุมมาเป็นระยะเวลาสั้น

กรมพินิจฯ มีแผนการปฏิบัติราชการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565) โดยมีจุดเน้น 6 เรื่อง ซึ่งมี 3 เรื่องเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการฝึกอาชีพของเด็กและเยาวชน ได้แก่ 1) เรื่อง จัดการฝึกอาชีพหรือวิชาชีพตามความสนใจของเยาวชนให้สามารถประกอบอาชีพได้ตามทักษะที่ได้รับการ พัฒนา 2) สร้างระบบเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและจัดทำระบบติดตามเด็กและเยาวชนที่กำลังจะครบ ระยะเวลาฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล 3) เน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและชุมชนใน การเข้ามาแก้ไข บำบัด การจัดการศึกษา การฝึกวิชาชีพหรืออาชีพให้แก่เด็กและเยาวชน รวมถึง การรับและ ติดตามความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ศูนย์ฝึกฯ บ้านปรานี จึงได้พัฒนากระบวนการเตรียม ความพร้อมเด็กและเยาวชนหญิง โดยมีการประสานเครือข่ายภายนอกทั้งคณะกรรมการสงเคราะห์ องค์กรไม่ แสวงหาผลกำไร องค์กรเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมเยาวชนและผู้ปกครอง การสอน ทักษะอาชีพ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยโดยให้เยาวชนทดลองใช้ชีวิตจริงในสังคมผ่านการจัดทำโครงการ บ้านล้อมรัก ที่ต้องมีการคัดเลือกเยาวชนในกลุ่มเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่มีพฤติกรรมดี นำไว้วางใจ ออกมาใช้ชีวิตกึ่งอิสระที่บ้านดินนอกเขตควบคุมแต่ยังอยู่ภายในรั้วของศูนย์ฝึกฯ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมและการสนับสนุนของเครือข่ายในการ ประกอบอาชีพของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม กรณีศึกษาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง บ้านปรานี รวมทั้ง ผลของการดำเนินการกระบวนการดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการบำบัด แก่ไข พ้นฟู เด็ก และเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น อันจะช่วยลดอัตราการ กระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย ช่วยส่งเสริมให้สังคมไทยดำเนินไป อย่างปกติสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีในเรื่องการ ส่งเสริมให้เด็กมีงานทำ
2. เพื่อศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีในด้านทักษะการ ประกอบอาชีพ
3. เพื่อศึกษาการสนับสนุนของเครือข่ายภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการมีงานทำ ให้แก่เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary research) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเน้นการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม การแสดงความคิดเห็นมุ่งเน้นเรื่องราวถึงสภาพการดำเนินงาน กระบวนการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กและเยาวชน การสนับสนุนของเครือข่ายภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการมีงานทำให้แก่เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี ตลอดจน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการศึกษามี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ที่ทำหน้าที่ในระดับปฏิบัติการตรง กลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้ทำหน้าที่สนับสนุน และกลุ่มผู้แทนเครือข่ายภาคเอกชนที่รับเด็กและเยาวชนเข้าทำงาน จำนวน 23 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การคัดเลือกพื้นที่ศึกษาของผู้วิจัยเป็นแบบเจาะจงพื้นที่ศึกษา เนื่องจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณีมีการดำเนินการในเรื่องกระบวนการเตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณีในด้านทักษะการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง และประสบผลสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากผลสำเร็จของโครงการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (IRC) ยังไม่มีเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการนี้กระทำความผิดซ้ำ

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระหว่างเดือนตุลาคมถึงธันวาคม 2564 เมื่อได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมในคนจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งได้รับการพิจารณาอนุมัติเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564 รหัสโครงการ 115/2564

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แนวคำถามการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นแนวคำถามที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ข้อมูลสะท้อนความคิด และทัศนคติที่มีต่อกระบวนการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาจากตำรา กฎหมาย เอกสาร บทความ ทฤษฎี หลักการและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 23 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน มีการจำแนกข้อมูลและการจัดระบบข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สังเกต และบันทึกจากผู้มีส่วนร่วมในการศึกษามาจัดระบบจำแนกข้อมูล เพื่อวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จำแนกหมวดหมู่ตามประเด็นที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

ผลการวิจัย (Research Results)

1. สภาพการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีในเรื่องการส่งเสริมให้เด็กมีงานทำ

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีมีการดำเนินงานบนหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) และกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rules) ซึ่งเป็นหลักการสากล คือ ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในความดูแลด้วยความเป็นธรรม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมีการจัดรูปแบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่คำนึงถึงความแตกต่างกันในตัวเด็กและเยาวชน “กระบวนการเตรียมความพร้อมคือการเตรียมให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคมทั้งด้านกาย ใจ สังคม กาย ส่งเสริมสุขภาพ มีครูพละ มีโครงการกีฬา จิตใจ ส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งทางใจให้สามารถเผชิญและรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีวิธีการและสามารถรับมือกับสภาวะกดดันและความเครียด ทักษะสังคม การแก้ปัญหา การคบเพื่อน การวิเคราะห์ แยกแยะ ให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติที่สุดในสังคม และมีการเตรียมความพร้อมครอบครัวทั้งเรื่องของการเลี้ยงลูกวัยรุ่น การสื่อสารเชิงบวก เป็นต้น” (นักจิตวิทยาคนที่ 2, สัมภาษณ์ , 11 ตุลาคม 2564) ศูนย์ฝึกฯ มีภารกิจในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนหญิงช่วงอายุ 14 – 21 ปี ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือสนับสนุนเด็กและเยาวชนให้สามารถอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้โดยปกติสุข ผ่านการสร้างและเสริมทั้งทักษะความสามารถเชิงสมรรถนะ (Soft Skills) และทักษะเฉพาะทางที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพ (Hard skills) โดยเด็กและเยาวชนจะได้รับกิจกรรมการพัฒนาที่แตกต่างกันไปตามระยะของการฝึกอบรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 คือ เด็กและเยาวชนกลุ่มรับใหม่ หรือ ระยะรับใหม่ จัดให้เด็กและเยาวชนมีครูที่ปรึกษาเป็นนักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์เพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการปรับตัวเข้าสู่การใช้ชีวิตในกระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการนักวิชาชีพและสหวิชาชีพจะร่วมกันประเมินว่าเด็กหรือเยาวชนหนึ่งคนควรจะได้รับการสร้างและเสริมทักษะด้านใดบ้าง จากนักวิชาชีพใดบ้าง และจัดทำเป็นแผนการฝึกและอบรมระยะที่ 2 คือ ระยะฝึกอบรม เป็นระยะที่เด็กและเยาวชนเข้ารับการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ด้านอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรม มีการประเมินและวางแผนจากคณะกรรมการนักวิชาชีพร่วมกับเด็กหรือเยาวชนและผู้ปกครองเกี่ยวกับแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อยตัว โดยแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อยตัวนี้จะได้รับการปรับปรุงและทบทวนจากคณะกรรมการนักวิชาชีพ เด็กหรือเยาวชน และผู้ปกครองเป็นระยะๆ และระยะที่ 3 คือ ระยะการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว

กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานและการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่เป็นกิจจะลักษณะให้แก่เยาวชน มีรูปแบบของการส่งเสริมให้เด็กมีงานทำของศูนย์ฝึกฯ บ้านปรานี ดังนี้ ด้านความสามารถเชิงสมรรถนะ (Soft Skills) ที่จะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการเรียนรู้และเติบโต เพื่อให้มีความพร้อมสำหรับการออกไปใช้ชีวิตและทำงานในสังคม เด็กและเยาวชนต้องได้รับการปรับเปลี่ยน พัฒนาลักษณะอุปนิสัยและสมรรถนะด้านต่างๆ และด้านทักษะเฉพาะทางที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพ (Hard skills)

แต่เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ไม่เคยประกอบอาชีพที่สุจริต หรืออาชีพที่เป็นกิจจะลักษณะ หรือแม้แต่เคยประกอบอาชีพที่สุจริตเป็นกิจจะลักษณะ ส่วนมากมักจะพบว่าเด็กและเยาวชนจะทำงานนั้นได้ไม่นานก็หนีหรือลาออกจากงานด้วยสาเหตุต่างๆ ดังนั้น ศูนย์ฝึกฯ บ้านปรานีจึงได้จัดให้มีการดำเนินงานที่ช่วยส่งเสริมการมีงานทำให้แก่เด็กและเยาวชน ได้แก่ การจ้างงานภายใต้โครงการไทย

เข้มแข็งคนดีสู่สังคม และการให้ออกไปทำงานในสถานประกอบการก่อนได้รับการปล่อยตัว เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ออกไปทดลองใช้ชีวิตภายนอกและแก้ไขปัญหาในชีวิตการทำงาน โดยมีนักวิชาชีพช่วยประคับประคอง เยาวชนจะได้ทำงานที่มีความถนัดมากที่สุดหรือมีทักษะด้านความสามารถเชิงสมรรถนะ (Soft Skills) หรือทักษะเฉพาะทางที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพ (Hard skills) เหมาะสมกับงานนั้นที่สุด “การให้ได้ออกไปฝึกงานหรือเรียน เป็นกระบวนการที่ดีที่จะช่วยให้เขาทดลองใช้ชีวิต ได้เรียนรู้ก่อน เขาจะได้เรียนรู้ว่าถ้าทำตัวไม่ดีก็ต้องกลับมา ดังนั้น ถ้าปล่อยออกไปแล้วเขาต้องทำตัวจะอย่างไร เด็กจะได้เหมือนเป็นการเรียนรู้ เป็นเตรียมตัว” (ครู คนที่ 4, สัมภาษณ์, 11 พฤศจิกายน 2564) “เยาวชนได้แนวทางการประกอบอาชีพ หรืออย่างน้อยการทำงานไทยเข้มแข็งโดยมีเราประคับประคองก็ทำให้เขามีเงินเก็บ เอาไปสำรองใช้สำหรับการหางานในสถานประกอบการภายหลังปล่อย หรือการดำเนินชีวิตต่อไป เขามีเวลาเก็บเงิน 9 – 10 เดือน เงินสะสมส่วนนี้จะช่วยเขาให้ดำรงชีวิตหลังปล่อยได้มาก” (นักสังคมสงเคราะห์ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2564)

ศูนย์ฝึกฯ บ้านปรานีมีการดำเนินงานที่เด่นชัดเรื่องการส่งเสริมให้เด็กมีงานทำที่เด่นชัดออกเป็น 2 กระบวนงาน คือ (1) การทำงานเป็นคณะกรรมการนักวิชาชีพและสหวิชาชีพ ประกอบไปด้วยนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ตัวแทนด้านสาธารณสุข และตัวแทนด้านการศึกษา ซึ่งประสานร่วมมือในการกำหนดแนวทางบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็น และขจัดปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการกระทำผิด และสร้างปัจจัยเสริมที่จะช่วยให้กลับตนเป็นคนดี ซึ่งช่วยให้เกิดมุมมองหลากหลาย รอบด้านมากขึ้น (2) การวางแผนด้านการทำงานตั้งแต่ระยะรับตัวใหม่ โดยจัดทำแนวทางในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับเพศ อายุ ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี สภาพสุขภาพทางกายและจิต บุคลิกลักษณะ ระดับสติปัญญา ระดับการศึกษาการประกอบอาชีพ สภาพครอบครัว ตลอดจนสภาพแวดล้อมของเด็กและเยาวชน และกำหนดวิธีการและเป้าหมายในการกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ “เราต้องรู้ก่อนว่าเด็กคนนี้เขาขาดอะไร จะไปทำงานแบบไหน เพราะหากเรารู้ว่าเด็กขาดหรือบกพร่องอะไรตรงไหน เช่น ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ เวลาทำกิจกรรมเราก็จะเสริมตรงนี้ให้เด็กไป บางคนอยากไปทำงานด้านอาหารก็ให้ครูคุณธรรมเสริมความรู้ให้ไป เพื่อให้ออกไปแล้วมีทักษะที่จะต่อยอดความรู้ตรงนี้ได้เลย” (ครู คนที่ 1, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2564)

2. กระบวนการเตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีในด้านทักษะการประกอบอาชีพ

ระยะเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย หรือเมื่อเยาวชนมีคุณสมบัติเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมพินิจฯ กำหนด มีการทบทวนแผนการฝึกงานหรือทำงานภายนอกโดยมีเด็กเยาวชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการนักวิชาชีพ และสถานประกอบการ เข้าร่วมพิจารณาเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้กลับไปอยู่กับครอบครัวเป็นการชั่วคราว หรือทดลองไปทำงานภายนอกสถานที่ควบคุม เพื่อประเมินผลการกลับไปใช้ชีวิตในสังคมผ่านโครงการและการฝึกงานหรือทำงาน ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์ศูนย์ฝึกฯ บ้านปรานี มีโครงการที่รองรับกระบวนการข้างต้นดังกล่าว ที่มีชื่อว่า “โครงการบ้านล่อรัก” ซึ่งเป็นการให้เด็กและเยาวชนได้ทดลองใช้ชีวิตกึ่งอิสระ โดยพักอาศัยที่บ้านดินจ่านวน 4 หลัง ที่ตั้งอยู่ภายนอกเขตควบคุมบริเวณเดียวกับอาคารบ้านพักของเจ้าหน้าที่ลดระดับการควบคุมเด็กและเยาวชนให้เยาวชนเข้าร่วมโครงการผ่านการดำเนินการตามระเบียบกรมพินิจฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้เด็กและเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราว พ.ศ. 2554 ด้วยการขออนุญาตออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวไม่เกิน 14 วันต่อครั้ง ให้เด็กและเยาวชนทำบันทึกข้อตกลงการปฏิบัติตนในระหว่าง

การพักอาศัยที่บ้านล่อมรัก ซึ่งรายละเอียดข้อตกลง คือ หลักปฏิบัติทั่วไปเพื่อลดโอกาสในการหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ

“สิ่งหนึ่งที่รู้สึกว่าคุณยี่ฝึกบ้านปราณีทำแล้วมันเกิดผลที่เห็นกับตัวเด็กที่กำลังเตรียมปล่อยก็คือการพาเด็กออกมาอยู่ในด้านนอก เด็กบ้านดินคะ และให้เขาได้ลองทำอะไรต่างๆ อย่างเช่นที่เป็นโครงการวัยรุ่นนักขาย โครงการนี้เด็กได้ลองทำแล้วเด็กได้ลองขายมองตัวเองว่าเขาทำอย่างนี้ได้แล้วเขามุ่งมั่นที่จะไปต่อ เราเลยมองว่าการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองทำในสิ่งที่เขาอยากทำ เหมือนกับเป็นการจำลองของจริงว่าถ้าทำแล้วจะเป็นอย่างไร ทำให้เขาเห็นภาพชัดเจน เห็นว่าเขาทำได้ เขาไปต่อได้ เข้าใจมากขึ้น” (ผู้แทนองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร คนที่ 2, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564) “บ้านล่อมรักเป็นกระบวนการและวิธีการที่ทำให้เยาวชนค่อยๆ ฝึกปรับตัวคืนสู่สังคมและครอบครัวที่ละน้อย นักวิชาชีพจะสังเกตเห็นพฤติกรรมแท้และพฤติกรรมเทียมที่เยาวชนแสดงออก นำไปสู่การสามารถบำบัด แก้อไข พื้นฟู เด็กและเยาวชนได้อย่างตรงประเด็นและรอบด้านมากขึ้น” (นักสังคมสงเคราะห์ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2564)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปฏิบัติงานตรง ผู้สนับสนุน และภาคเอกชน มีความคิดเห็นตรงกันว่า การเตรียมความพร้อมเพื่อการประกอบอาชีพนั้น ไม่ได้หมายถึงการสอนทักษะการประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียว เพราะสิ่งนั้นเป็นเรื่องที่เด็กและเยาวชนสามารถหาเรียนได้ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการสอนจากศูนย์ฝึกฯ แต่สิ่งที่เยาวชนควรได้รับการเตรียมความพร้อม คือ การเติมในส่วนที่เยาวชนขาดหายไป อันเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เยาวชนกระทำผิดกฎหมายและต้องเข้ารับการฝึกอบรม นั่นคือการสอนทักษะชีวิตที่ควรมีเมื่อเยาวชนต้องไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม “สิ่งที่เราเจอ คือ ครอบครัวเหมือนเดิม คือพอมายู่กับเรา เราจะรับฟัง เขาจะมีคนรับฟัง เขาจึงโอเคกับการมีคนรับฟัง ในระหว่างที่เด็กอยู่กับเราครอบครัวก็พยายามปรับเรื่องนี้ แต่พอปล่อยเด็กไปครอบครัวก็เหมือนเดิม เด็กจึงผิดหวัง คาดว่าพ่อแม่จะเข้าใจฉนั้นแล้วแต่พบว่าไม่ใช่ ทำให้เด็กเกลียดเหมือนเดิม ครอบครัวปรับตัวยากด้วยเพราะเขาโตแล้ว มีวิธีการที่ใช้กับเด็กแบบเดิมๆ ลึกๆ แล้วผู้ปกครองมีผลจากการที่เด็กกระทำผิด ผู้ปกครองจึงไม่ไว้วางใจเด็กอีก เพราะฉะนั้นในขณะที่ผู้ปกครองควรเลี้ยงเด็กอย่างสมวัยกลายเป็นควบคุมทุกอย่าง ไม่ได้คิดว่าจริงๆ วัยรุ่นทุกคนก็เป็นแบบนี้ เด็กจึงรับไม่ได้และเกิดความผิดหวัง จึงเป็นเหตุผลหลักในการที่ทำให้เด็กกลับไปใช้ชีวิตแบบเดิมๆ” (นักสังคมสงเคราะห์ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2564)

3. การสนับสนุนของเครือข่ายภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการมีงานทำให้แก่เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี

เครือข่ายภาคเอกชนให้การสนับสนุนทางสังคมแก่เด็กและเยาวชนหญิงศูนย์ฝึกฯ บ้านปราณี ทั้งด้านการฝึกงาน การทำงาน การปรับตัว การดำรงชีวิต และความห่วงใย โดยเครือข่ายภาคเอกชนที่รับเยาวชนเข้าฝึกงานหรือทำงานไม่รู้จักระบวนการเตรียมความพร้อมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จึงส่งผลให้ไม่มีความคาดหวังใดๆ ในตัวเด็กและเยาวชน ไม่มีการติดตาม และไม่ได้คิดว่าต้องปฏิบัติกับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมแตกต่างไปจากคนทั่วไป

“ความคาดหวังที่มีต่อเด็กในกระบวนการยุติธรรม ผมเชื่อว่าไม่ต่างกับคนอื่นและก็ไม่ต่างจากเด็กคนอื่นทั่วไป ต้องชวนเขาหาในสิ่งที่เขาต้องการทำ หรือทำให้กระบวนการสามารถส่งเสริมเนื่องจากว่าเขายังไม่มีความรู้หรืออาจจะยังไม่มีทิศทาง ไม่มีคนให้คำปรึกษาแน่นอนว่าเขาต้องทำอะไร หรือเขาจะทำอะไรได้เป็นการดีมาก แต่ว่าในส่วนของผมคิดว่าไม่มีปัญหาอะไรครับเป็นปกติ” (เครือข่ายเอกชน คนที่ 3, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564) และในทางกลับกันเครือข่ายภาคเอกชนกลุ่มนี้สามารถทำความเข้าใจได้ว่าสถาน

ประกอบการทำงานของตนเองหรือสถานประกอบการที่ตนเองทำงานนั้นอยู่เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กและเยาวชนสำหรับการกลับคืนสู่ชุมชนและสังคมด้วย ช่วยให้เด็กและเยาวชนทราบถึงความรัก ความเป็นห่วง รับรู้ถึงการเห็นคุณค่าในตัวของเขา ตามหลักเรื่องการสนับสนุนทางสังคมของ Sarason et al. (1983: 127-139) ซึ่งจะช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถจัดการตนเองและรับมือในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญตามนิยามของ Cohen & Wills (1985, อ้างถึงใน Kim et al., 2008: 518-526) “ถ้าสักวันก็อย่าไปหวังเลย (แม้จะมีร้อยคนก็อย่าไปคาดหวังว่าสักคนจะประสบความสำเร็จ) แต่เข้าใจ ก็ยังทำงานต่อไป สนับสนุนต่อไป ทำให้เต็มที่ที่สุดเท่าที่เขาคouldไปไหว ถ้าปล่อยแล้วเขายากจะทำต่อก็ยินดี หรือถ้าออกก่อนตั้งแต่ฝึกงานก็ไม่ใช่ไร เข้าใจ เราก้ไปทำกับคนอื่นต่อ” (เครือข่ายเอกชน คนที่ 2, สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2564)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. สภาพการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีในเรื่องการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีงานทำ

การดำเนินงานที่นำไปสู่การส่งเสริมให้เด็กมีงานทำที่เด่นชัด 2 กระบวนงาน คือ 1) การทำงานเป็นคณะกรรมการนักวิชาชีพระหว่างวิชาชีพ ประกอบไปด้วยนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ตัวแทนด้านสาธารณสุข และตัวแทนด้านการศึกษา ซึ่งประสานร่วมมือในการกำหนดแนวทางบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็น จัดปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการกระทำผิด และสร้างปัจจัยเสริมที่จะช่วยให้กลับตนเป็นคนดี ซึ่งช่วยให้เกิดมุมมองหลากหลายมิติและรอบด้านมากขึ้น 2) การวางแผนด้านการทำงานตั้งแต่ระยะรับตัวใหม่ เพื่อให้มีกระบวนการในการส่งเสริมและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หมวด 7 มาตรา 50 รวมถึง การวางแผนตามมาตรา 53 ให้เด็กและเยาวชนกลับไปอยู่กับครอบครัวเป็นการชั่วคราว หรือทดลองไปทำงานภายนอกสถานที่ควบคุม เพื่อประเมินผลการกลับไปใช้ชีวิตในสังคม

ในด้านของการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเพื่อนำไปสู่การสามารถดูแลตนเองและดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ประกอบอาชีพสุจริต ไม่กระทำผิดซ้ำ นักสังคมสงเคราะห์ศูนย์ฝึกฯ บ้านปรานีมีการปฏิบัติงานแบบพี่เลี้ยงหรือโค้ช ด้วยระบบ Individual Routing Counselor : IRC นับแต่ระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนเข้าสู่การฝึกอบรมไปจนกระทั่งภายหลังปล่อยตัวแล้ว 1 ปี โดยมีรูปแบบการดำเนินงานตามแนวคิด Good Life Model (GLM) ที่พัฒนาโดย Willis & Ward (2011: 290-303) ซึ่งเด็กและเยาวชนจะมีแผนการบำบัดโดยใช้หลักจิตวิทยาเชิงบวกและเน้นไปที่การค้นหาจุดแข็งของเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการปรับเปลี่ยน พัฒนาทักษะอุปนิสัยและสมรรถนะด้านต่างๆ (Soft Skills) หรือในแนวคิดของ Good Life Model (GLM) เรียกว่าการจัดการกับปัจจัยภายใน (Internal Conditions) นำไปสู่การมีความสามารถในการจัดการกับปัจจัยภายนอก (External Conditions) คือ เยาวชนสามารถรับมือ เผชิญหน้า และปรับตัวในสถานประกอบการและสภาพแวดล้อมในสังคมภายนอกได้ ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนเด็กและเยาวชนหญิงในศูนย์ฝึกฯ บ้านปรานี มีจำนวนลดลง จึงมีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกันบนฐานของแนวคิด GLM กับเด็กและเยาวชนหญิงทุกรายในศูนย์ฝึกฯ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงจากภายในอันจะนำไปสู่การมีชีวิตที่ดี (Well-being) ในระยะยาว เกิดความพึงพอใจในชีวิตตนเองซึ่งมีผลต่อการลดพฤติกรรมเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำได้ และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการมีแนวคิดที่ดีตามนิยามคำว่า Good lives จากผลงานของ Kekes

(1989 อ้างถึงใน Ward, 2002: 513-528) และ Rasmussen (1999 อ้างถึงใน Ward, 2002: 513-528) ร่วมด้วย พบว่า ศูนย์ฝึกฯ บ้านปราณี มีการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ซึ่งนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีตามการให้ค่าของบุคคลซึ่งจะแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ มีการเริ่มต้นด้วยวางแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูร่วมกันระหว่างนักวิชาชีพ เด็ก เยาวชนและครอบครัว นั้นหมายถึงมีการพูดคุย ค้นหาข้อเท็จจริงและประเมิน เพื่อนำไปสู่การตกลึกของความต้องการจริงๆ ของผู้ใช้บริการ (องค์ประกอบประการที่ 1 Human goods) นำมาผสานกับความจำเป็น (Needs) และสิ่งพื้นฐาน (องค์ประกอบประการที่ 2 Basic goods) ที่นักวิชาชีพค้นพบ ซึ่งเด็กและเยาวชนต้องได้รับการเสริมสร้างและเติมเต็ม กระบวนการแห่งการพยายามเสริมสร้างและเติมเต็มเหล่านี้จะช่วยให้เด็กและเยาวชน รวมถึง ครอบครัว ค่อยๆ เรียนรู้มากขึ้นไปอีกว่าความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับตนเองและครอบครัวนั้นเป็นอย่างไร (องค์ประกอบประการที่ 3 Human well – being) สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้หรือไม่ภายใต้ความสามารถ สถานการณ์ ทรัพยากร และข้อจำกัดที่มี เด็กเยาวชนและครอบครัว จะเกิดการตระหนักและพยายามหาทางแก้ไขหรือพัฒนาสิ่งเหล่านั้นให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีในแบบที่ตนเองต้องการได้ (องค์ประกอบประการที่ 4 Self directed) ซึ่งแต่ละคนมีความพยายามและทุ่มเทต่อปัจจัยที่แตกต่างกันไปเพื่อสร้างชีวิตในแบบเฉพาะของตนเอง ดังนั้น การปรับแผนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยอยู่เสมอจึงสอดคล้องกับพัฒนาการภายในดังกล่าวนี้

2. กระบวนการเตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณีในด้านทักษะการประกอบอาชีพ

ศูนย์ฝึกฯ บ้านปราณี ให้เยาวชนสมัครเรียนตามความถนัดและสนใจตามที่เยาวชนได้ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ทางการศึกษาและอาชีพในระยะรับใหม่ ซึ่งเป็นกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านทักษะการประกอบอาชีพให้เด็กและเยาวชนตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยเฉพาะมาตรา 37 สิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ การฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ จากนั้นในระยะเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยหรือเมื่อเยาวชนมีคุณสมบัติเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมพินิจฯ กำหนด มีการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้เด็กและเยาวชนและบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรหรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย มีส่วนร่วมพิจารณา ให้เด็กและเยาวชนกลับไปอยู่กับครอบครัวเป็นการชั่วคราว หรือทดลองไปทำงานภายนอกสถานที่ควบคุม เพื่อประเมินผลการกลับไปใช้ชีวิตในสังคมผ่านโครงการและการฝึกงาน สะท้อนให้เห็นถึงการวางรูปแบบและแนวทางการบำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนเพื่อให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างตัวบุคคล และการอาศัยความร่วมมือในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดแนวทางที่เหมาะสมและเกิดผลประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง ป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนเหล่านั้นกลับมากระทำผิดซ้ำอีกในอนาคต

การดำเนินการในกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรื่องการออกไปทดลองใช้ชีวิตจริงในสังคมภายนอกซึ่งหมายรวมถึงการฝึกงานในสถานประกอบการ หากพบว่าเด็กและเยาวชนประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย หรือไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในครอบครัว หรือไม่มีความปลอดภัยเมื่อกลับไปอยู่ในชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการทดลองใช้ชีวิตในชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการจัดหางานเพื่อประกอบอาชีพหรือมีความจำเป็นอื่นๆ ศูนย์ฝึกฯ บ้านปราณี จะจัดหาสถานที่พักอาศัยเพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือในระหว่างฝึกงานหรือทำงาน

ซึ่งสามารถอยู่อาศัยได้จนถึงระยะยาวหลังปล่อยตัวแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561 มาตรา 54 สิ่งที่น่าสนใจในกระบวนการเตรียมความพร้อม เด็กและเยาวชนด้านทักษะการประกอบอาชีพ นอกจากจะเป็นการให้ฝึกปฏิบัติจริงทั้งภายในและภายนอกศูนย์ ฝึกและอบรม ยังเน้นเรื่อง “การมีส่วนร่วมของครอบครัว” เพราะนักวิชาชีพถือว่าครอบครัวเป็นหน่วยทาง สังคมที่มีอิทธิพลอย่างมากสำหรับเด็กและเยาวชน อีกทั้งเพื่อให้ครอบครัวละลายบทบาทหน้าที่ของตนเอง อีก จึงต้องให้ผู้ปกครองเริ่มทำตามบทบาทหน้าที่มากขึ้นตั้งแต่ระยะเตรียมความพร้อม โดยผู้ปกครองต้องให้ การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) โดยเฉพาะความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมเกี่ยวกับการทำงานสุจริต และความอดทนในการทำงาน ให้การสนับสนุนทางเศรษฐกิจ (Economic Support) ช่วยเหลือค่าใช้จ่าย บางส่วนที่เกิดขึ้นในระหว่างการศึกษาหรือทำงาน ซึ่งในกรณีที่ครอบครัวไม่สามารถช่วยเหลือได้ นักสังคม สงเคราะห์จะประสานหาเครือข่ายหรือเงินกองทุนเพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อให้กระบวนการดังกล่าวราบรื่น มากที่สุด และสิ่งสำคัญที่สุดที่ครอบครัวต้องทำหน้าที่คือการให้การดูแลเด็กและเยาวชนและการสนับสนุนทาง อารมณ์ (Nurturance and Emotional Support) เพราะเด็กและเยาวชนไม่ได้อยู่ในสถานควบคุมแล้ว ผู้ปกครองต้องเข้ามาดูแล ให้กำลังใจรวมทั้งให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชน การทำหน้าที่ตามบทบาทของสมาชิก ในครอบครัวในระยะเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเป็นขั้นตอนการขัดเกลาที่สำคัญมาก เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ตนเองของเยาวชนในทุกด้าน ดังนั้น นักสังคมสงเคราะห์จึงมีความคิดเห็นว่าเป็นกระบวนการที่ยากที่สุด กระบวนการหนึ่งในการเตรียมให้เด็กและเยาวชนมีงานทำ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีคณะกรรมการนักวิชาชีพและสหวิชาชีพในทุกกระบวนการแต่ในด้านการ เตรียมความพร้อมสำหรับการทำงาน นักสังคมสงเคราะห์จะมีบทบาทในการสร้างการสนับสนุนทางสังคมเป็น อย่างมาก สามารถกล่าวได้ว่ามีการปฏิบัติงานตาม Compton et al. (2005: 260-264) ซึ่งวิเคราะห์รูปแบบ การปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ ที่ประยุกต์ใช้แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมในฐานะเป็นเครื่องมือการ ปฏิบัติงาน โดยมีรูปแบบการปฏิบัติงาน คือ (1) การจัดการรายกรณี (Case Management) หลังจากที่เด็ก และเยาวชนได้รับการส่งเสริมศักยภาพตามแผนของนักวิชาชีพแล้วนั้น บทบาทหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์ ต้องส่งเสริมทักษะที่จำเป็น เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงและใช้แหล่งสนับสนุนทางสังคมที่มีได้ พัฒนา เครือข่ายทางสังคม เพื่อนำไปสู่การให้บริการที่หลากหลาย ครอบคลุม และเกิดประโยชน์สูงสุด ต้องพัฒนา เครือข่ายทางสังคมที่สอดคล้องกับเด็กและเยาวชนแต่ละราย ไม่ว่าจะเป็นการประเมินทักษะพื้นฐานที่ต้องนำไปใช้ ในสถานประกอบการ การหาสถานประกอบการที่สอดคล้องกับความต้องการหรือความสามารถของเยาวชน หรือการสร้างเครือข่ายในการช่วยเหลือดูแลเยาวชนอย่างครอบคลุมตามพื้นที่ที่เยาวชนไปทำงานและตาม สภาพปัญหาที่ยังคงเหลือ (2) การประสานงานส่งต่อผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Referrals) เพื่อให้การฝึกงานหรือทำงานนั้นเป็นกระบวนการที่เป็นประโยชน์กับเด็กและเยาวชน

3. การสนับสนุนของเครือข่ายภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการมีงานทำให้แก่เด็ก และเยาวชนหญิงบ้านปรานี

เครือข่ายภาคเอกชนที่รับเยาวชนเข้าฝึกงานหรือทำงานไม่รู้จักระบวนการเตรียมความพร้อมของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จึงส่งผลให้ไม่มีความคาดหวังใดๆ ในตัวเด็กและเยาวชน และไม่ได้คิดว่า ต้องปฏิบัติกับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมแตกต่างไปจากคนทั่วไป และในทางกลับกันเครือข่าย ภาคเอกชนกลุ่มนี้สามารถทำความเข้าใจได้ว่าสถานประกอบการของตนเองหรือสถานประกอบการที่ตนเอง ทำงานนั้นอยู่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กและเยาวชนสำหรับการกลับคืนสู่ชุมชน

และสังคม สะท้อนว่าไม่มีการติดตรา (Labeling Theory) เด็กและเยาวชนและยังพร้อมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่เด็กและเยาวชนด้วย เป็นไปตามนิยาม Sarason et al. (1983: 127-139) อธิบายว่า การสนับสนุนทางสังคม สามารถนิยามได้ถึงการมีอยู่หรือความพร้อมของบุคคลที่ตนเองสามารถพึ่งพาได้ หรือ คนที่แสดงให้เราทราบถึงความรัก ความเป็นห่วง การเห็นคุณค่าในตัวเอง โดยภาคเอกชนไม่ได้สอนแค่ด้านการทำงานแต่ยังหมายรวมถึงการดำรงชีวิต การปรับตัวในการอยู่ร่วมกับสังคมด้วย ซึ่ง Cohen & Wills (1985 อ้างถึงใน Kim et al., 2008: 518-526) วิเคราะห์ว่า การสนับสนุนทางสังคมถือเป็นหนึ่งในวิธีการที่มีประสิทธิภาพอย่างมากในการให้ความช่วยเหลือบุคคลในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่มีความท้าทายและความกดดันซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อสภาพร่างกายและสภาพจิตใจได้ นอกจากนี้ Anthony et al. (2010: 1271-1277) ได้ศึกษาในประเด็นการกลับคืนสู่ครอบครัวและชุมชนของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พบว่า การสนับสนุนทางสังคมและชุมชน (Social and community support) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการกลับสู่สังคมและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การกระทำผิดลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมและผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. จากการวิจัยทำให้เห็นว่าหากมีการปรับกระบวนการตั้งแต่การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูในระบับรับตัวใหม่ วางแผนบำบัด ฟื้นฟู และทิศทางการดูแลเด็กและเยาวชนแต่ละรายให้ชัดเจนเป็นรายบุคคลและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น จะช่วยให้กระบวนการมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากเด็กและเยาวชนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน มีพื้นฐานครอบครัวที่สามารถสนับสนุนได้แตกต่างกัน โดยต้องมีการประชุมเพื่อหารือแผนแบบเฉพาะรายที่แตกต่างกันอย่างแท้จริง เจ้าหน้าที่อาจต้องมีการงานที่ต้องปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น แต่ก็เป็นการเพิ่มกระบวนการที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้อย่างแท้จริง

2. จากการวิจัยทำให้เห็นว่าหากมีการปรับกระบวนการในระบับรับใหม่และระยะฝึกอบรมโดยการให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้เครือข่ายได้มีโอกาสทำความรู้จักเด็ก เยาวชน และครอบครัว และระบบงานของศูนย์ฝึกฯ รวมถึง การร่วมให้ข้อมูล วางแผน และให้การสนับสนุนทรัพยากรเพิ่มเติมจะสามารถตอบสนองต่อแผนการดูแลเด็กและเยาวชนมากขึ้น การประสานความร่วมมือช่วยให้ปัญหาอุปสรรคในระยะการฝึกงานหรือทดลองทำงานของเด็กและเยาวชนลดลง เครือข่ายสามารถช่วยเหลือดูแลรวมถึงสงเคราะห์ได้อย่างเต็มศักยภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรมีการศึกษาหาแนวโน้มตลาดแรงงาน รวมทั้งความถนัดและสนใจของเด็กและเยาวชน เพื่อปรับรูปแบบของวิชาชีพที่จัดให้แก่เด็กและเยาวชนฝึกอบรมตลอดระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์ฝึกฯ

- 1.2 ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานกับกลุ่มเด็กและเยาวชนหญิงในกระบวนการยุติธรรมดี แต่ยังคงขาดความเข้าใจในงานของฝ่ายที่ไม่ใช่หน้าที่ตน มีภาพรวมของทิศทางการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน จึงเป็นข้อท้าทายในการทำความเข้าใจกระบวนการให้เท่าเทียมกัน

1.3 ควรมีการส่งเสริมกระบวนการเตรียมความพร้อมโดยการทดลองชีวิตภายนอกอย่างเป็นนโยบายรูปธรรมชัดเจน เพื่อเอื้อต่อการปฏิบัติงานที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวเด็กและเยาวชน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 หลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและระยะเวลาการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูรายชั่วโมงไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับผลสัมฤทธิ์ที่ต้องเกิดขึ้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรนำปัญหาอุปสรรคดังกล่าวมาศึกษาเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนหญิงในกระบวนการยุติธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ และสามารถบริหารจัดการได้ภายใต้จำนวนชั่วโมงเรียนที่จำกัด

2.2 ควรมีการศึกษาเครือข่ายภาคเอกชนกลุ่มเดิมในปีถัดๆ ไป รวมถึงขยายการศึกษาเพื่อเน้นศึกษาด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเอกชน อันจะนำไปสู่การศึกษาเรื่องโอกาสของสังคมที่มีให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษามูลของกระบวนการเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานว่าเด็กหรือเยาวชนที่เข้าร่วมการฝึกงานหรือทำงานก่อนปล่อยตัวมีอัตราความปกติสุขด้านการประกอบอาชีพหรือมีอัตราการกระทำผิดซ้ำแตกต่างกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง (References)

- ครู คนที่ 1. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี. (2 พฤศจิกายน 2564). สัมภาษณ์.
- ครู คนที่ 4. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี. (11 พฤศจิกายน 2564). สัมภาษณ์.
- เครือข่ายเอกชน คนที่ 2. (1 ธันวาคม 2564). สัมภาษณ์.
- เครือข่ายเอกชน คนที่ 3. (25 พฤศจิกายน 2564). สัมภาษณ์.
- นักจิตวิทยา คนที่ 2. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี. (11 ตุลาคม 2564). สัมภาษณ์.
- นักสังคมสงเคราะห์ คนที่ 2. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี. (15 ตุลาคม 2564). สัมภาษณ์.
- นักสังคมสงเคราะห์ คนที่ 3. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี. (16 พฤศจิกายน 2564). สัมภาษณ์.
- ผู้แทนองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร คนที่ 2. (25 พฤศจิกายน 2564). สัมภาษณ์.
- พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561. (2561, 2 มีนาคม) **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 135 ตอนที่ 12 ก. หน้า 32-50.
- พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. (2553, 22 พฤศจิกายน) **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 127 ตอนที่ 72 ก. หน้า 12-73.
- Anthony, E. K., Samples, M. D., de Kervor, D. N., Ituarte, S., Lee, C., & Austin, M. J. (2010). "Coming back home: The reintegration of formerly incarcerated youth with service implications". **Children and Youth Services Review**. 32(10): 1271-1277.
- Compton, B., Galaway, B., & Cournoyer, B. (2005). **Social Work Processes**. (7th ed.). California: Thomson/Brooks/Cole.
- Kim, H. S., Sherman, D. K., & Taylor, S. E. (2008). "Culture and social support". **American Psychologist**. 63(6): 518-526.

- Sarason, I. G., Levine, H. M., Basham, R. B., & Sarason, B. R. (1983). "Assessing social support: The Social Support Questionnaire". **Journal of Personality and Social Psychology**. 44(1): 127-139.
- Ward, T. (2002). "Good lives and the rehabilitation of offenders: Promises and problems". **Aggression and Violent Behavior**. 7(5): 513-528.
- Willis, G. M., & Ward, T. (2011). "Striving for a good life: The good lives model applied to released child molesters". **Journal of Sexual Aggression**. 17(3): 290-303.

